

J. Pakuła, Stypendium rektora na I roku studiów, czyli wyjątek od reguły [w:] Pomoc materialna dla studentów - blog, wpis 15 listopada 2024 r.

online: <http://pomocmaterialna.pl/blog/20241115>,

dostęp: 09 grudnia 2024 r.

Stypendium rektora na I roku studiów, czyli wyjątek od reguły

Regułą jest to, że punkujemy osiągnięcia osób będących studentami. Stypendium rektora dla studentów I roku oznacza, że na znaczeniu zyskują wyniki wypracowane w szkole średniej, chociaż niezbędne jest spełnienie pozostałych warunków ustawowych.

Jacek Pakuła 15 listopada 2024

Stypendium rektora jako jedno ze świadczeń pomocy materialnej ma na celu wsparcie studentów w uzyskaniu wyższego wykształcenia. W odróżnieniu od stypendium socjalnego, przesłanką tego stypendium nie jest sytuacja materialna, ale osiągnięcia. Zgodnie z art. 91 ust. 1 PSWiN chodzi tu o: wyróżniające wyniki w nauce; osiągnięcia naukowe; osiągnięcia artystyczne lub osiągnięcia sportowe we współzawodnictwie co najmniej na poziomie krajowym. Skoro stypendium rektora ma motywować do nauki to przyjmuje się, że warunkiem sine quo non jest obowiązek zaliczenia poprzedniego roku studiów i wejście na wyższy rok studiów. Trzeba bowiem pamiętać, że przesłanki otrzymania stypendium rektora, w szczególności punkty za poszczególne osiągnięcia, jak i sposób tworzenia list rankingowych to zagadnienia, które każda z uczelni może unormować inaczej. Natomiast bez względu na autonomię szkolnictwa wyższego, cel pomocy materialnej, w tym również cel stypendium rektora, bez względu na przesłanki tego świadczenia, jest jeden - wsparcie w uzyskaniu wyższego wykształcenia. Oznacza to wymóg zaliczenia poprzedniego roku, by móc w ogóle ubiegać się o stypendium rektora.

Na tle powyższego można przyjąć, że regułą, na której opiera się stypendium rektora, jest punktowanie osiągnięć wypracowanych przez studenta. W przypadku wyróżniających wyników w nauce, łączonych najczęściej ze średnią ocen, to oczywiste, że łączymy średnią ocen z programem studiów. Na tle pozostałych grup osiągnięć można rozważać, czy pożądane lub dopuszczalne byłoby powiązanie ich z afiliacją uczelnianą - chociaż zagadnienie to jest bardziej złożone. Jedno jest pewne - nawet student, który ma na swoim koncie autorstwo artykułów naukowych, udział w konferencji, osiągnięcia artystyczne, czy wyniki sportowe, musi zaliczyć poprzedni rok studiów. Stypendium rektora nie polega tylko i wyłącznie na nagradzaniu studentów za uzyskane medale sportowe, ale przede wszystkim chodzi tu o motywację do nauki, co należy rozumieć jako postępowanie w toku studiowania, połączony z zaliczeniem kolejnego roku przez studenta.

Na tle powyższego, jako wyjątek, należy przedstawić art. 91 ust. 2 PSWiN, którego treść warto przytoczyć: stypendium rektora otrzymuje student przyjęty na pierwszy rok studiów w roku złożenia egzaminu maturalnego, który jest:

- 1) laureatem olimpiady międzynarodowej albo laureatem lub finalistą olimpiady stopnia centralnego, o których mowa w przepisach o systemie oświaty;
- 2) medalistą co najmniej współzawodnictwa sportowego o tytuł Mistrza Polski w danym sporcie, o którym mowa w przepisach o sporcie.

Przepis jest jasny, chociaż pytań nie brakuje. Przede wszystkim należy wskazać na sposób sformułowania i swoistą kolejność zdarzeń w tym zdaniu: stypendium rektora otrzymuje student przyjęty na pierwszy rok studiów w roku złożenia egzaminu maturalnego, który jest laureatem/finalistą olimpiady (...) lub medalistą (...).

Zacznijmy od początku. Osiągnięcia muszą łączyć się z uzyskaniem statusu laureata/finalisty olimpiady. Nie chodzi jednak o to, by zdobyć ów laur tylko w klasie maturalnej - ma on być zdobyty na etapie szkoły średniej, czyli możliwe jest uzyskanie tego osiągnięcia zarówno w I, jak i III klasie - byleby połączyć to osiągnięcie ze szkołą średnią. Dlaczego odpada szkoła podstawowa? Odpowiedzi trzeba szukać w art. 70 ust. 4 Konstytucji RP, zgodnie z którym władze publiczne tworzą systemy wsparcia dla uczniów i studentów. Intencją ustawodawcy jest ciągłość i motywacja do nauki. Dlatego istotny jest ten bezpośredni związek

między wynikami ze szkoły średniej, które mogą stanowić dosłownie klucz do kształcenia w szkole wyższej i uzyskania stypendium rektora od I roku studiów.

Na ten bezpośredni związek wskazuje również ustawodawca w art. 91 ust. 2 PSWiN, skoro wyraźnie stanowi, że chodzi tu o rok zdania egzaminu maturalnego. Wyniki wypracowane np. w szkole policealnej nie mają więc znaczenia dla studentów na I roku. Wypracowanie osiągnięć na etapie szkoły średniej zresztą też nie wystarcza. Kluczowe jest zdanie (złożenie) egzaminu maturalnego. Nie ma więc mowy o żadnych egzaminach poprawkowych w kolejnym roku od pierwotnie zdawanej matury. Oczywiście można wyobrazić sobie, że uczeń na skutek zdarzeń losowych, czy ze względu na przyczyny zdrowotne, nie podejździe do egzaminu maturalnego bezpośrednio po zakończeniu kształcenia w szkole średniej. Nawet gdy ów egzamin odbywa się rok od zakończenia kształcenia w szkole średniej, jest to jego pierwszy egzamin maturalny.

I wreszcie to co najbardziej cieszy przedstawicieli uczelni, czyli fakt, że ów prymus wybiera naszą uczelnię. Skoro ustawa stanowi, że przyjęcie na pierwszy rok studiów ma mieć miejsce w roku złożenia egzaminu maturalnego, to należy uznać, że egzamin maturalny zdany w 2024 roku zawęży możliwość przyjęcia na studia tylko do roku 2024. Dłuższa przerwa i rekrutacja od semestru letniego 2024/2025 czyli *de facto* przyjęcie na studia w 2025 r. wyklucza możliwość objęcia tym stypendium nawet najzdolniejszego ucznia.

Tak zakreślone ramy stypendium rektora na I roku mogą wydawać się zbyt restrykcyjne, to jednak należy pamiętać, że premiujemy tutaj osobę, która wypracowała sobie te osiągnięcia w szkole średniej, gdy nie była jeszcze studentem. Jest to wyjątek od zasady, a wyjątków nie należy wykładać rozszerzająco.

Skoro to wyjątek, to należy jednoznacznie i konkretnie wskazać, że stypendium rektora taki student, o którym mowa w art. 91 ust. 2 PSWiN, może otrzymać tylko na pierwszym roku studiów, który pokrywa się z rokiem akademickim, który ma swoje źródło w roku złożenia egzaminu maturalnego. Oznacza to, że egzamin maturalny złożony w roku 2024 r. pozwala na przyznanie stypendium w roku akad. 2024/2025. Każdy kolejny rok akademicki, nawet gdyby był to kolejny pierwszy rok studenta, który wypracował osiągnięcia w szkole średniej, nie pozwala na przyznanie studentów takiego stypendium na I roku. Wynika to w sposób oczywisty z reguły, na jakiej opiera się stypendium rektora. Pomoc ma przyznawana jest na podstawie osiągnięć wyprowadzonych przez studenta. Gdyby chcieć uznać, że student-maturzysta, przyjęty na I rok studiów w roku złożenia egzaminu materialnego zachowuje swoisty bon stypendialny w kolejnym roku, to oznaczałoby to również, że dopuszczamy, iż na ostatnim roku studiów student będzie chciał na podstawie osiągnięć ze szkoły średniej otrzymać stypendium rektora. A przecież wiemy, że na latach wyższych stypendium przysługuje na podstawie wyników z poprzedniego roku - i musi łączyć się z postępowaniem, czyli zaliczeniem kolejnego roku studiów. Wykładnia nie może prowadzić do absurdu.

Trzeba zwrócić uwagę jeszcze na dwie kwestie. Uprawnienie związane ze szkołą średnią nakazuje przyznanie stypendium rektora na cały rok, a nie tylko na pierwszy semestr. Nawet jeśli w uczelni jest rozliczenie semestralne i na latach wyższych stypendium rektora przyznawane jest na podstawie wyników z poprzedniego semestru, czego nie popieram, to z art. 91 ust. 2 PSWiN wynika jednoznacznie nakaz przyznania stypendium na oba semestry dla naszego prymusa.

Za nieuprawnione należy również uznać ustalenie przez rektora różnych stawek dla stypendium rektora dla studentów, o których mowa w art. 91 ust. 2 PSWiN oraz dla studentów lat wyższych. Stypendium rektora jest jedno, niezależnie czy jest to stypendium za wyniki w nauce, osiągnięcia naukowe, artystyczne lub sportowe. Oczywiście można wprowadzać progi na latach wyższych, ale ustawodawca nie upoważnił rektora, by różnicował stawki stypendium rektora dla prymusów, np. z uwagi na status olimpiady.

Powyższe uwagi dotyczą studentów I roku studiów I stopnia oraz jednolitych magisterskich, o ile są podejmowane w roku złożenia egzaminu maturalnego. Skoro zaś punktowanie osiągnięć przez osoby, które nie są studentami, jest uznane za wyjątek to również należy wskazać, że uczelnia nie może samodzielnego w regulaminie świadczeń dla studentów określić innych dróg do tego stypendium na I roku studiów. Tematyka stypendium rektora na I roku studiów II stopnia to już zupełnie inny wątek...

Pod adresem: <https://pomocmaterialna.pl/ministerstwo/2024/> dostępna jest aktualna oferta bezpłatnych webinarów.

Zapraszamy do udziału!

Blog pt. Pomoc materialna dla studentów jest częścią projektu Instytutu Prawa Szkolnictwa Wyższego i Nauki pt. Pomoc

materialna dla studentów - kompetentnie i na czas! - II edycja, który decyzją Ministra Nauki został dofinansowany i jest zrealizowany w 2024 roku jako zadanie publiczne w ramach konkursu pn. „Organizowanie i animowanie działań na rzecz Środowiska akademickiego”.

Minister
Nauki

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego
